81. BASKI

can çağdaş

1982 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

KIRMIZI PAZARTESİ

ÇEVİRİ: İNCİ KUT

Can Yayınları
Bu tanıtım kopyası
Can okurları için
özel olarak hazırlandı.
Can Yayınları

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

KIRMIZI PAZARTESİ

İŞLENECEĞİNİ HERKESİN BİLDİĞİ
BİR CİNAYETİN ÖYKÜSÜ

Can Çağdaş

Kırmızı Pazartesi, Gabriel García Márquez
İspanyolca aslından çeviren: İnci Kut
Crónica de una muerte anunciada
© 1981, Gabriel García Márquez ve Gabriel García Márquez vârisleri
© 1982, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Bu eserin Türkçe yayın hakları Agencia Literaria Carmen Balcells S.A. aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1982
81. basım: Ağustos 2025, İstanbul
Bu kitabın 81. baskısı 20000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.
Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftehavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-2157-1

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

KIRMIZI PAZARTESİ

İŞLENECEĞİNİ HERKESİN BİLDİĞİ BİR CİNAYETİN ÖYKÜSÜ

ROMAN

1982 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İspanyolca aslından çeviren

İnci Kut

can

Gabriel García Márquez'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Başkan Babamızın Sonbaharı, 1982
Bir Kayıp Denizci, 1982
Şer Saati, 1983
Yaprak Fırtınası, 1983
Yüzyıllık Yalnızlık, 1984
Kolera Günlerinde Aşk, 1989
Labirentindeki General, 1990
Albaya Mektup Yok, 1991
İyi Kalpli Eréndira, 1991
Hanım Ana'nın Cenaze Töreni, 1992
On İki Gezici Öykü, 1993
Aşk ve Öbür Cinler, 1994
Bir Kaçırılma Öyküsü, 1996
Şili'de Gizlice, 1996
Benim Hüzünlü Orospularım, 2005
Anlatmak İçin Yaşamak, 2005
Mavi Köpeğin Gözleri, 2011
Doğu Avrupa'da Yolculuk, 2016
Öyküler, 2021
Yüzyılın Skandalı: Gazete ve dergi metinleri (1950-1984), 2021
Ağustosta Görüşürüz, 2024

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ, 1928'de Kolombiya'nın Aracataca kentinde doğdu. Hukuk ve gazetecilik öğrenimini yarım bıraktı. 1940'lardan başlayarak uzun yıllar gazetecilik yaptı. Yine aynı yıllarda öykü yazmaya başladı. Yayımlanan ilk önemli yapıtı, *Yaprak Fırtınası*'ydı. *Albaya Mektup Yok*, ülkesi uğruna savaşarak yaptığı hizmetlerin karşılıksız kaldığını anlayan bir subay eskisinin öyküsüydü. Bunu *Hanım Ana'nın Cenaze Töreni* (1962) ve *Şer Saati* (1962) izledi. García Márquez, en tanınmış romanı *Yüzyıllık Yalnızlık*'ı (1967), Meksika'ya ilk gidişinde yazdı. *Yüzyıllık Yalnızlık*'taki bir bölümden esinlenerek yazdığı öykülerini *İyi Kalpli Eréndira* (1972) adlı kitapta toplayan yazar, daha sonra birbiri ardı sıra *Mavi Köpeğin Gözleri*'ni (1972), *Başkan Babamızın Sonbaharı*'nı (1975), *Kırmızı Pazartesi*'yi (1981), *Kolera Günlerinde Aşk*'ı (1985), Simón Bolívar'ın yaşamının son aylarını konu edinen *Labirentindeki General*'i (1989), anılarını kaleme aldığı *Anlatmak İçin Yaşamak*'ı (2002) yayımladı. García Márquez, 1982'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü. 2014'te Meksika'da öldü.

İNCİ KUT, lise öğrenimini 1960'ta Ankara Koleji'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi DTCF İngiliz Dili ve Edebiyatı ve Varşova Üniversitesi İspanyol Filolojisi bölümlerinden mezun oldu. 1990'dan itibaren Miguel Delibes, Gabriel García Márquez, Isabel Allende, Mario Vargas Llosa, José Mauro de Vasconcelos ve José Saramago gibi İspanyol, Portekizli ve Güney Amerikalı yazarların roman ve öykülerini Türkçeye kazandırdı.

"Aşk avına çıkmak,
şahinle avlanmak gibidir."

GIL VICENTE

Santiago Nasar, onu öldürecekleri gün, piskoposun geleceği gemiyi karşılamak için sabah saat 05.30'da kalkmıştı. Rüyasında kendini koca koca incir ağaçlarından bir ormanın içinden geçerken görmüştü, incecik bir yağmur çiseliyordu, bir an için mutluluk duymuş; ama uyandığında üstü başı kuş pislikleri içindeymiş duygusuna kapılmıştı. "Rüyasında hep ağaçlar görürdü," demişti bana annesi Plácida Linero, o uğursuz Pazartesi'nin ayrıntılarını aradan 27 yıl geçtikten sonra anımsarken. "Bir hafta önce de rüyasında, badem ağaçlarının arasından uçarken dalların hiçbirine çarpmadan geçip giden yaldızlı kâğıttan yapılma bir uçağın içinde tek başına oturduğunu görmüştü." Başkalarının rüyalarını, yemekten önce aç karnına anlatmaları koşuluyla, doğru yorumlamakta üstüne yoktu kadının; ama ne oğlunun gördüğü o iki rüyada herhangi bir uğursuzluk belirtisi fark etmişti; ne de ölümünden önceki sabahlarda kendisine anlatmış olduğu daha başka ağaçlı rüyalarında.

Santiago Nasar, kendisi de bu rüyasını kötüye yormamıştı. Üstünü başını çıkarmadan yatıp çok az uyumuş, kötü bir gece geçirmişti; sabahleyin başında ağrı, damağında bakır pasıyla uyanmış, bunları gece yarısından sonraya kadar sürmüş olan düğün eğlencesinin doğal

sonucu diye yorumlamıştı. Dahası var: Saat 06.05'te evinden çıktığından başlayıp bir saat sonrasında tıpkı bir domuz gibi boğazlanana kadar geçen sürede rastladığı pek çok kişi, onu biraz uyku mahmurluğu içinde ama keyifli olarak anımsıyordu; hepsine de, pek önemsemez bir tavırla, o günün güzel bir gün olduğu yorumunu yapmıştı. Bunların hiçbiri onun havadan söz edip etmediğinden pek emin değildi. Pek çok kişi, o dönemlerde güzel bir şubat günü beklenebileceği gibi, muz bahçelerinin içinden geçip gelen bir meltemin estiği pırıl pırıl bir sabah olduğu anısında birleşiyordu. Ama çoğunluk, bulanık, kapalı bir gökyüzünün altında durgun sulardan yükselen ağır bir kokunun duyulduğu kasvetli bir hava olduğu, o felaket anında, tıpkı Santiago Nasar'ın rüyasındaki o ormanda gördüğüne benzer ince bir yağmurun çiselediği konusunda söz birliği ediyordu. Bense düğün eğlencesinin ertesinde María Alejandrina Cervantes'in o muhteşem koynunda, telaşla çalınan çan seslerinin şamatasıyla daha yeni uyanmış, kendime gelmeye çalışıyor, çanları piskoposun şerefine çalıyorlar sanıyordum.

Santiago Nasar, beyaz ketenden bir pantolonla gömlek giymişti, her ikisi de kolalı değildi, bir önceki gün düğün için giydiklerinin eşiydi. Sayılı günlerde hep böyle giyinirdi. Piskopos gelecek olmasaydı, babasından miras kalan, pek başarılı olmasa da sağduyuyla yönettiği sığır çiftliği *El Divino Rostro*'ya her Pazartesi giderken giydiği haki renkli giysisiyle binici çizmelerini giyerdi. Araziye çıktığında belinde bir de 357 Magnum taşırdı; dediğine bakılırsa bu yivli silahın kaplamalı kurşunları bir atı bile ortadan ikiye bölebilirdi. Keklik mevsiminde eğitilmiş şahinleriyle birlikte öteki gereçlerini de yanında götürürdü. Dahası, dolabında bir 30.06 Mannlicher-Schönauer tüfeği, bir 300 Holland Magnum'u, çift ayarlı dürbünü olan bir 22 Hornet'i, bir de otomatik Winch-

ester'i vardı. Her zaman, tıpkı babası gibi, yastık kılıfının arasına sakladığı silahıyla birlikte uyurdu; ama o gün evden çıkmadan önce mermilerini içinden çıkarmış, boş silahı komodinin çekmecesine koymuştu. "Onu hiç dolu bırakmazdı," demişti annesi bana. Bunu ben de biliyordum, ayrıca silahlarını bir yerde tuttuğunu, mermileriyse apayrı bir yere sakladığını da biliyordum, hani hiç kimse, o silahları evin içindeyken, rastlantı olarak bile olsa, doldurma hevesine kapılmasın diye. Babası tarafından akıllıca konulmuş bir kuraldı bu, geçmişte bir sabah hizmetçi kızlardan biri kılıfını çıkarmak için yastığı silkelediğinde tabancanın yere çarpıp patlamasıyla kurşunun odadaki dolabı parçalayıp salonun duvarını aşarak savaş patlamışçasına bir gümbürtü içinde komşu evin yemek odasından geçip meydanın ta öte yanındaki kilisenin ana mihrabında duran insan büyüklüğündeki alçıdan bir aziz heykelini un ufak ettiğinden beri. O zamanlar küçücük bir çocuk olan Santiago Nasar, bu talihsizlikten alınan dersi hiçbir zaman unutmamıştı.

Annesinin gözünün önünde oğlundan kalan son hayal, yatak odasının içinden şöyle bir geçmesi olmuştu. Banyodaki ecza dolabında el yordamıyla aspirin bulmaya çalışırken annesini uykusundan uyandırmış, kadın da ışığı açınca, elinde bir bardak suyla, kapıda durduğunu görmüştü; sonsuza dek unutamayacağı bir görüntüydü bu. Santiago Nasar işte o sırada anlatmıştı gördüğü rüyayı ama annesi ağaçları hiç önemsememişti.

"Kuşlarla ilgili tüm rüyalar hayırlıdır," demişti ona.

Anıların kırık aynasını ortalığa saçılmış incecik onca parçadan bir araya getirme çabasıyla bu unutulmuş kasabaya geri döndüğümde, yaşlılığının son demlerinde onu bulduğum aynı hamakta yine aynı biçimde yatarken bakıp görmüştü o sabah oğlunu. Günün yalın aydınlığında bedeninin çizgileri zar zor seçilebiliyordu, oğlunun

yatak odasına son uğradığında kendisine bıraktığı geçmek bilmez baş ağrısına karşı kullandığı şifalı yapraklar vardı şakaklarında. Yan yatmış, doğrulmaya çalışırken hamağın baş kısmındaki agave elyaflarından yapılma iplere tutunmuştu, odanın alacakaranlığında cinayetin işlendiği sabah beni şaşırtmış olan aynı vaftizhane kokusu vardı.

Kapının eşiğinde görünür görünmez beni Santiago Nasar'ın hayaliyle karıştırdı. "İşte tam orada duruyordu," dedi bana. "Yalnızca duru suyla yıkanmış beyaz keten giysisi vardı üstünde, çünkü teni öyle narindi ki, kolanın hışırtısına hiç dayanamazdı." Oğlunun geri döndüğü sanrısı geçip gidene kadar uzunca bir süre hamakta öylece oturdu, çayırteresi tohumları çiğneyip durdu. Sonra da içini çekti, "O benim hayatımın erkeğiydi," dedi.

Anasının belleğindeki gibi gördüm ben de Santiago Nasar'ı. Ocak ayının son haftası 21 yaşını bitirmişti, ince uzundu, soluk benizliydi, Araplarınki gibi gözkapaklarıyla kıvırcık saçlarını babasından almıştı. Kadının bir an bile mutluluk getirmemiş bir mantık evliliğinde sahip olduğu tek çocuğuydu o. Çocuk, babasının yanında mutlu olmuştu, ta ki üç yıl önce babası ansızın ölene kadar. Öldürüldüğü o Pazartesi gününe kadar da, tek başına kalan anasının yanında babasına benzemeyi sürdürmüştü. İçgüdüsünü anasından almıştı. Babasından da çok küçük yaştan başlayarak ateşli silahları kullanmayı, at sevgisini, yüksekten uçan av kuşlarını eğitmeyi öğrenmişti, ayrıca cesaretli olma sanatını da, ihtiyatlı olmanın yollarını da babası öğretmişti ona. Baba oğul, aralarında Arapça konuşurlardı; ama kendini dışlanmış hissetmesin diye Plácida Linero'nun yanında konuşmazlardı hiç. Kasabaya silahlı olarak indikleri hiç görülmemişti, eğitilmiş şahinlerini kasabaya bir tek kez götürmüşlerdi, o da yardım amaçlı bir panayırda yırtıcı kuş yetiştiriciliği konusunda

bir gösteri yapmak içindi. Babasının ölümü üzerine, ailenin çiftlik işlerini üstlenebilmek için liseyi bitirdiğinde okulu bırakmak zorunda kalmıştı. Santiago Nasar kendi doğası gereği neşeliydi, barışçıldı, açık yürekliydi.

Onu öldürecekleri gün, annesi oğlunu beyazlar giymiş görünce günlerini şaşırdığını sanmıştı. "O günün Pazartesi olduğunu hatırlattım ona," dedi bana. Ama oğlu, olur ki piskoposun yüzüğünü öpme fırsatını bulur diye böyle şık giyindiğini söylemişti. Annesiyse en küçük bir ilgi belirtisi göstermemişti.

"Piskopos, gemiden inmeyecektir bile," demişti ona. "Her zamanki gibi görev gereği hayır dua edecek, geldiği gibi dönüp gidecektir. Bu kasabadan nefret eder o."

Santiago Nasar da öyle olacağını biliyordu; ama kilisenin debdebesi karşı konulmaz derecede büyülüyordu onu. "Tıpkı sinema gibi," demişti bir defasında bana. Oysa piskoposun gelişinin annesini tek ilgilendiren yanı, oğlunun yağmur altında ıslanabilecek olmasıydı, çünkü uykusunun arasında aksırdığını duymuştu. Yanına şemsiyesini almasını tembih etmiş; ama oğlu ona eliyle bir veda işareti yaptıktan sonra odadan çıkıp gitmişti. Bu onu son görüşü olmuştu.

Aşçı kadın Victoria Guzmán, ne o gün ne de şubat ayı boyunca yağmur yağmadığından emindi. "Tam tersine," dedi bana, ölmeden kısa bir süre önce ziyaretine gittiğimde, "güneş ağustostakinden daha erken ısıtıyordu ortalığı." Santiago Nasar mutfağa girdiğinde o, çevresi soluk soluğa köpeklerle sarılı olarak, öğle yemeği için üç tane tavşanı parçalamaya çalışıyordu. "Sabahları hep kötü bir gece geçirmiş gibi bir suratla kalkardı," diye anımsıyordu Victoria Guzmán, içinde hiçbir sevgi duymadan. Daha yeni gelişip serpilmeye başlamış olan kızı Divina Flor, bir önceki geceden kalma sersemliği üstünden atabilsin diye, her Pazartesi yaptığı gibi, içine bol miktarda

şekerkamışı alkolü katılmış koca bir fincan kopkoyu kahve getirmişti ona. O koskoca mutfak, ateşin çıtırtıları ve tüneklerinde uyuyan tavuklarıyla, ağır ağır soluk alır gibiydi. Santiago Nasar, bir aspirin daha çiğnemiş, ocağın üzerinde tavşanların içini temizlemekte olan iki kadından bakışlarını ayırmadan, derin derin düşünerek, oturup kahvesini yavaş yavaş yudumlamaya koyulmuştu. Victoria Guzmán yaşına rağmen hiç bozulmamıştı. Henüz biraz kaba saba olan kızıysa, hormonlarının coşkusundan soluk soluğa görünüyordu. Santiago Nasar, boş fincanı elinden almaya geldiğinde kızı bileğinden yakalamıştı.

"Artık evcilleştirilecek yaştasın," demişti ona.

Victoria Guzmán da elindeki kanlı bıçağı göstermişti ona.

"Çek elini kızımdan, beyaz adam!" diye buyurmuştu ciddi bir tavırla. "Ben hayatta oldukça sen o pınardan içemezsin."

Tam yeniyetmelik yaşlarındayken İbrahim Nasar baştan çıkarmıştı Victoria Guzmán'ı. Çiftliğin ahırlarında yıllarca gizli gizli sevişmişti kızla, sevgisi tükenince de hizmet etsin diye onu alıp evine götürmüştü. Kadının daha sonraki kocasından olan kızı Divina Flor, kaderinin Santiago Nasar'ın kaçamaklar yaptığı yatağına girmek olduğunu biliyor, bu düşünce onu şimdiden kaygılandırıyordu. "Öyle bir adam bir daha anasının karnından doğmamıştır," dedi bana, o tombul, pörsümüş haliyle, çevresi başka başka aşkların meyveleri olan bir sürü çocukla sarılı olarak. "Hık demiş babasının burnundan düşmüştü," diye karşılık verdi Victoria Guzmán da. "Cenabet herifin biriydi." Ama tavşanlardan birinin iç organlarını kökünden söküp dumanı tüten işkembeyle bağırsakları köpeklerin önüne attığında Santiago Nasar'ın nasıl dehşete kapıldığını hatırlayınca bir an korkuyla ürpermeden edememişti.

"Bu kadar acımasız olma," demişti ona Santiago Nasar. "Onu bir insan olarak düşünsene."

Savunmasız hayvanları öldürmeye alışmış bir adamın birdenbire böyle dehşete kapılabileceğini anlaması Victoria Guzmán'ın neredeyse yirmi yılını almıştı. "Yüce Tanrım!" diye bağırdı korku içinde. "Demek içine doğmuş!" Yine de cinayet sabahı içinde geçmişten kalma öyle çok hınç vardı ki, sırf Santiago Nasar'ın kahvaltısını berbat etmek için köpekleri öteki tavşanların iç organlarıyla beslemeyi sürdürmüştü. İşte tam o sırada piskoposu getiren geminin tüyler ürpertici düdük sesleriyle tüm kasaba uykusundan uyanmıştı.

Ev, duvarları kaba saba kalaslardan yapılmış, iki katlı eski bir ambardı, çatısı iki yana da eğimli çinkodandı, üstünde limandaki artıkları gözleyen akbabalar bekleşirdi. Irmağın adamakıllı işe yaradığı zamanlarda yapılmıştı, o zamanlar denizde işleyen mavnalar, hatta bazı açık deniz gemileri, haliçteki bataklıkların arasından buralara kadar sokulmayı göze alırdı. İbrahim Nasar, içsavaşların ardından oraya son gelen Araplarla birlikte çıkageldiğinde, ırmak yer değiştirdiğinden gemiler artık gelmez, bu ambar da kullanılmaz olmuştu. İbrahim Nasar, hiçbir zaman açamadığı bir ithal mallar dükkânı açmak üzere burayı pek ucuza satın almış, ancak evleneceği zaman onu içinde yaşanacak bir eve dönüştürmüştü. Zemin kata her işe yarayan bir salon, dip kısmına da dört hayvan konulabilecek bir ahır, hizmetçi odaları, pencerelerinden sularının pis kokusunun her saat içeri girdiği limana bakan bir çiftlik evi mutfağı yapmıştı. Salonda dokunmadığı tek şey, bir batık gemiden kurtarılmış olan sarmal merdiven olmuştu. Eskiden gümrük bürolarının bulunduğu üst kata iki tane geniş yatak odasıyla ileride sahip olacağını düşündüğü bir sürü çocuk için beş tane küçük oda yapmış, meydandaki badem ağaçlarının üzerine, Plácida

Linero'nun mart akşamlarında yalnızlığını avutmak için oturduğu ahşap bir de balkon inşa etmişti. Yapının cephesindeki ana kapıya hiç dokunmamış, tornadan çekilmiş kulpları olan boydan boya iki pencere açmıştı. Arka kapıyı da olduğu gibi bırakmış, yalnız at sırtında geçebilmek için boyunu biraz yükseltmişti, ayrıca eski rıhtımın bir bölümünü de kullanılır halde bırakmıştı. Yalnızca hayvan yemliklerine ve mutfağa kolaylıkla ulaşıldığından değil, meydandan geçmeye gerek kalmadan yeni limanın sokağına da açıldığından, en çok kullanılan kapı buydu. Öndeki kapı, bayram günleri dışında, kol demiri takılı olarak kapalı dururdu hep. Ama yine de Santiago Nasar'ı öldürecek olan adamlar onu arka kapıda değil, bu ön kapıda bekliyorlardı; limana varmak için evin etrafında tam bir tur atması gerektiği halde, o da piskoposu karşılamak için bu kapıdan çıkmıştı.

Onca talihsiz rastlantıya kimse akıl sır erdiremiyordu. Bunları Riohacha'dan gelen sorgu yargıcı da kabullenmeye cesaret edemeden hissetmiş olsa gerekti, çünkü bu sorulara mantıksal bir açıklama getirme çabası soruşturma raporunda da kendini açıkça belli ediyordu. Meydana açılan bu kapıya, gazete tefrikalarına layık bir biçimde *La Puerte Fatal*[1] denilerek raporun pek çok yerinde değiniliyordu. Aslında geçerli tek açıklama, bu soruya bir anne mantığı yürüterek yanıt veren Plácida Linero' nunki olmuştu; "Oğlum iyi giyimli olduğunda asla arka kapıdan çıkmazdı," demişti. Bu o kadar basit bir gerçek gibi görünüyordu ki, sorgu yargıcı bunu bir kenara not etmiş ama rapora koymamıştı.

Victoria'a Guzmán'a gelince; aşçı kadın, Santiago Nasar'ı öldürmek için beklediklerini ne kendisinin ne de

1. (İsp.) Uğursuz Kapı.

kızının bildiği yanıtını kesin bir tavırla vermişti. Ama yaşadığı bütün o yıllar boyunca, Santiago Nasar kahve içmek üzere mutfağa girdiğinde her ikisinin de bunu bildiğini kabullenmişti. Saat beşten sonra oradan geçip Allah rızası için bir parça süt isteyen bir kadın söylemişti bunu onlara, üstelik bunun nedenleriyle onu bekledikleri yeri de açıklamıştı. "Onu uyarmadım, çünkü bunların sarhoş palavraları olduğunu sanmıştım," dedi bana. Buna karşın Divina Flor, annesi öldükten çok sonra oraya gittiğim bir keresinde, annesinin Santiago Nasar'a hiçbir şey söylemediğini, çünkü ruhunun derinliklerinde onu öldürmelerini istediğini itiraf etti. Oysa kendisi o zamanlar tek başına karar vermekten aciz, küçücük ürkek bir kızdan başka bir şey olmadığı için uyarmamıştı onu ve Santiago Nasar, tıpkı ölümün elini andıran buz gibi soğuk, taş gibi sert eliyle onu bileğinden yakaladığında büsbütün korkmuştu.

Santiago Nasar, piskoposu getiren geminin sevinçle çalınan düdük sesleri arasında, yarı karanlık evin içinden uzun adımlar atarak yürüyüp geçmişti. Divina Flor, yemek odasında içlerinde kuşların uyuduğu kafeslerin, hasır mobilyaların ve salonda asılı duran eğreltiotu saksılarının arasından peşinden yetişmesine fırsat vermemeye çabalayarak ondan önce koşup kapıyı açmış; ama kapının kol demirini indirdiğinde o etobur atmacanın elinden bir kez daha kurtulamamıştı. "Oramı sımsıkı avuçladı," dedi bana Divina Flor. "Zaten evin bir köşesinde beni tek başıma sıkıştırdığında hep öyle yapardı; ama o gün o her zamanki korkuyu değil, korkunç bir ağlama isteği duydum içimde." Dışarı çıksın diye kenara çekilmiş, yarıaçık kapının aralığından meydanda yeni doğan günün ışıltısı altında kar gibi bembeyaz görünen badem ağaçlarını görmüştü; ama daha fazlasını görecek cesareti bulamamıştı kendinde. "O sırada geminin düdük sesleri ke-

sildi, horozlar ötmeye başladı," dedi bana. "Öyle bir hengâme koptu ki, insanın kasabada bu kadar çok horoz olabileceğine inanası gelmiyordu, ben de piskoposun gemisiyle geldiler sanmıştım." Kızın asla kendisine yâr olmayacak olan o adam için yapabildiği tek şey, acil bir durum olursa yeniden içeri girebilsin diye, Plácida Linero'nun emirlerine karşı gelerek, kapının kol demirini takmamak olmuştu. O arada kimliği hiçbir zaman belli olmayan birisi, zarf içine konulmuş bir kâğıdı kapının altından atmıştı, içinde onu öldürmek için birilerinin pusuda beklemekte olduğu Santiago Nasar'a haber veriliyor, üstelik bu komplonun yeriyle nedenleri ve son derece kesin daha başka ayrıntıları da açıklanıyordu. Santiago Nasar evden çıktığında bu pusula yerde duruyordu; ama bunu ne o görmüştü ne Divina Flor ne de cinayet işlendikten çok sonrasına kadar başka herhangi biri.

Saat altıyı vurmuştu, sokak ışıkları henüz yanıyordu. Badem ağaçlarının dallarında ve bazı balkonlarda düğünün çelenkleri hâlâ asılı duruyordu, bunların piskoposun onuruna daha yeni asıldığını düşünebilirdi insan. Ama kilisenin önünde çalgıcıların oturduğu platformun bulunduğu avluya kadar döşeme taşlarıyla kaplı olan meydan boş şişelerle ve halka açık cümbüşten arta kalmış her türlü atıkla dolu bir çöplüğü andırıyordu. Santiago Nasar evinden çıktığında, vapurun düdük seslerinden telaşa kapılan pek çok insan limana doğru koşuşmaktaydı.

Meydanda açık olan tek yer, kilisenin bitişiğinde, Santiago Nasar'ı öldürmek için bekleyen o iki adamın bulunduğu bir sütçü dükkânıydı. Sabahın ilk ışıkları altında Santiago Nasar'ı ilk gören, dükkân sahibesi Clotilde Armenta olmuş, sanki Santiago Nasar'ın üzerinde alüminyumdan giysiler varmış izlenimine kapılmıştı. "Daha o zamandan hayaleti andırıyordu," dedi bana. Onu öldürecek olan adamlar, gazete kâğıtlarına sarılı bıçaklarını

kucaklarında sımsıkı tutarak dükkândaki sıralarda uyuyakalmışlardı, Clotilde Armenta da onları uyandırmamak için soluğunu tutmuştu.

Adamlar ikiz kardeştiler: Pedro'yla Pablo Vicario. 24 yaşındaydılar; birbirlerine o kadar benziyorlardı ki, onları ayırt etmek meseleydi. "Halleri tavırları kaba sabaydı ama iyi huylu insanlardı," deniyordu raporda. Onları ilkokuldan beri tanıyan ben de olsam aynı şeyleri yazardım. O sabah sırtlarında hâlâ akşamki düğünden kalma, koyu renk abadan giysileri vardı, bizim Karayipler'e göre fazla kalın ve fazla ciddi görünüyordu bu giysiler, onca saatlik cümbüşten sonra yorgunluktan bitkin haldeydiler ama tıraş olma görevlerini yerine getirmişlerdi. Eğlencenin bir gün öncesinden başlayarak içkiyi ellerinden bırakmadıkları halde, üçüncü günün sonunda sarhoş değillerdi de, uykusuzluk çeken uyurgezerlere benziyorlardı. Clotilde Armenta'nın dükkânında neredeyse üç saat bekledikten sonra günün ilk ışıklarıyla uyuyakalmışlardı, bu da cumadan beri uyudukları ilk uykuydu. Geminin ilk düdük sesiyle şöyle bir uyanır gibi oldularsa da, Santiago Nasar evinden çıktığında içgüdüleri onları tümden uyandırmıştı. O zaman ikisi de dürülü gazeteleri sımsıkı kavramışlar, Pedro Vicario yerinden kalkmaya yeltenmişti.

"Tanrı aşkına," diye mırıldanmıştı Clotilde Armenta, "sayın piskoposun hatırı için olsun bu işi daha sonraya bıraksanız."

"Espíritu Santo'dan[1] bir esinti olmuştu bu," diye sık sık tekrarlardı kadın. Gerçekten de takdiriilâhi gibi olmuştu ama geçici bir iyilikti bu. Onun bu sözlerini duyunca ikiz Vicario kardeşler şöyle bir düşünmüşler, yerinden kalkmış olan Pedro Vicario yeniden oturmuştu.

1. (İsp.) Kutsal Ruh.

Can Yayınları
Bu tanıtım kopyası
Can okurları için
özel olarak hazırlandı.
Can Yayınları

Kolombiyalı büyük yazar Gabriel García Márquez'in 1981'de yayımlanan yedinci romanı *Kırmızı Pazartesi*, işleneceğini herkesin bildiği ancak engel olmak için kimsenin bir şey yapmadığı bir cinayetin öyküsü. Hem Kolombiya'da hem de dünyanın dört bir yanındaki pek çok ülkede sarsıcı etkileri olmuş bir roman. Usta yazar, çocukluğunu geçirdiği kasabada yıllar önce yaşanmış bir cinayet olayını kendi sözcükleriyle, kendi eşsiz anlatımıyla aktarıyor. Romanın kahramanı Santiago Nasar'ın öldürüleceği daha ilk satırlardan belli, ancak sonun baştan belli olması, kitabı sürükleyiciliğinden bir şey kaybettirmiyor.

Kırmızı Pazartesi, yalnızca bir cinayetin arka planını anlatmakla kalmıyor, bir halkın ortak davranış biçimlerinin portresini de çiziyor. Böylece, sonuna dek ilgiyle okuyacağınız bu kısa ve ölümsüz roman, bir toplumsal ruh çözümlemesi niteliğini de kazanmış oluyor.

#kolombiyadebiyatı #cinayet #şiddet #ufacıkkitaplum #kolombiya #roman

can

canyayinlari.com | f | 𝕏 | X canyayinlari

roman

ISBN: 978-975-07-2157-1

9 789750 721571